

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС навчальної дисципліни ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ФАНТАСТИКИ

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова

Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальності: для всіх спеціальностей

Обмеження для вибору: наявність пререквізитів: «Вступ до літературознавства», «Історія світової літератури», «Методика навчання зарубіжної літератури в школі».

Кількість кредитів (годин)

денна форма навчання 4 (120 год.: 24 – лекційні, 24- практичні; 72 - самостійна робота)

заочна форма навчання 4 (120 год.: 6 – лекційні, 6 - практичні; 108 - самостійна робота)

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали:

<http://moodle.idgu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=910#section-1>

2. Інформація про викладача

ПІБ: Кискін Олексій Миколайович

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат філологічних наук, доцент_кафедри англійської філології та світової літератури

Кафедра: кафедри англійської філології та світової літератури

Робочий e-mail: kiskinalexey@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: четвер, 14.00-15.00. Можливі он-лайн консультації через Skype/ Viber/ Google Meet. Для погодження часу он-лайн консультацій слід надіслати запит на електронну пошту викладача.

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет дисципліни. Дисципліна «Історія світової фантастики» призначена для поглиблення фахових компетентностей студентів-філологів, але може бути рекомендована для студентів інших спеціальностей, які цікавляться літературою. Основний акцент робиться на тому, щоб дати студентові філологу цілісне уявлення про літературні твори з доробку найвидатніших представників світового письменства, що входять до шкільного курсу «Зарубіжна література» та потребують поглибленого вивчення.

Метою вивчення дисципліни є ґрунтовне опрацювання здобувачами освіти з найвидатнішими та знаковими у культурно-історичному просторі художньо-літературними витворами, що входять до світової культурної спадщини людства.

Отже, вивчення дисципліни дозволить Вам ознайомитись з базовими закономірностями формування та еволюції фантастики як особливої галузі художньої літератури; з основними типами та формами фантастичного оповідання, представленого в прозі та драматургії Європи та Північної Америки в ХХ – початку ХХІ ст., з творами найбільших західноєвропейських, американських, російських та інослов'янських авторів зазначеного періоду; з основними принципами вивчення фантастики та науковими школами, що існують у даній галузі літературознавства.

Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів

компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до всіх освітньо-професійної програм:

ПРН 2. *Здійснює* лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних жанрів і стилів, а також пояснює ідейно-тематичний зміст різностильових та різножанрових літературних текстів як складної структурно-семантичної єдності взаємопов'язаних та взаємодіючих одиниць, враховуючи їх жанрово-стилістичні особливості та ідіостиль автора.

ПРН 3. *Обирає* методи і прийоми навчання іноземної мови і зарубіжної літератури і контролю навчальних досягнень учнів відповідно до цілей і завдань освітнього процесу; оцінює навчальні матеріали та адаптує їх до конкретного освітнянського контексту, створює навчально-методичне забезпечення для проведення занять з іноземної мови і зарубіжної літератури.

ПРН 7. *Демонструє* рівень загальнотеоретичної та професійної підготовки з іноземної мови і зарубіжної літератури та методики їх навчання, уміння збирати наукову інформацію з тематики дослідження, використовуючи різні джерела інформації, формулювати цілі та завдання і вибрати відповідні методи дослідження, в тому числі й емпіричні; здійснює самостійний науковий пошук для оптимізації процесу навчання іноземної мови і зарубіжної літератури в конкретному освітнянському контексті.

4. Зміст дисципліни

Тема 1. ВСТУП. ТЕОРІЯ ФАНТАСТИКИ.

Тема 2. ТЕОРІЯ ФАНТАСТИКИ.

Тема 3. КОРОТКА ІСТОРІЯ ФАНТАСТИКИ.

Тема 4. НАУКОВА ФАНТАСТИКА.

Тема 5. «ЗОЛОТА ДОБА» ФАНТАСТИКИ 30-50 РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ.

Тема 6. ІСТОРІЯ ФАНТАСТИКИ 1960-1980-х років.

Тема 7. ФАНТАСТИКА СЛОВ'ЯНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ ХІХ-ХХІ ст.

Тема 8. ФАНТАСТИКА ЯК СУБКУЛЬТУРИ..

Тема 9. КОНЦЕПЦІЇ ЛЮДИНИ І СВІТУ У ФАНТАСТИЦІ ХХ-ХХІ ст.

Тема 10. ІРОНІЧНА ФАНТАСТИКА.

5. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» здобувачі мають обов'язково бути присутніми на практичних заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Здобувач, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності здобувача на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності

Здобувачі мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної

оцінки. Списування під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту

Використання «ІЕ» ChatGPT <https://chat.openai.com> в контексті вивчення «Англійська класична поезія в перекладах» сприятиме ефективності вивчення особливостей сучасного літературного процесу.

Неформальна освіта Пройдіть на вибір курси на відкритих освітніх платформах, отримайте сертифікат. Результати вашої роботи буде зараховано як результат самостійної роботи з певної теми.

Платформа Coursera.

Платформа Prometheus.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарах, а також результати самостійної та індивідуальної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» із врахуванням вагових коефіцієнтів: поточний контроль – 0,7; проміжний контроль – 0,3 (Таблиця 1) із переведенням в підсумкову оцінку за традиційною шкалою (Таблиця 2):

Таблиця 1

Формування загальної оцінки за курс

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) середньозважений бал оцінок за відповіді на практичних заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100- бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – середньозважений бал оцінок за практичні завдання, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,3
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Таблиця 2

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
89-70	добре
51-69	задовільно
1-50	незадовільно

Критерії оцінювання

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на аудиторних заняттях, а також результати самостійної та індивідуальної роботи. Нарахування балів за

поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Форма проміжного контролю

Критерії оцінювання поточного, проміжного та підсумкового контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни та «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень магістрантів в умовах ЄКТС в ІДГУ» із врахуванням вагових коефіцієнтів:

- поточний контроль - 0,7
- проміжний контроль - 0,3;

Форма проміжного контролю - модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота проводиться демонструє рівень теоретичних та практичних знань студентів (30 балів); відповіді на які дають можливість оцінити рівень володіння матеріалом та ступінь засвоєння навичок аналізу тексту англійського художнього твору. Модульна контрольна робота проводиться у письмовій формі (на онлайн-платформі Moodle) та включає два питання.

Зразок модульної контрольної роботи

1. Назвіть ім'я американського фантаста, автора творів книги про роботів, у тому числі: «Я, робот» (1950), детективна серія «Сталеві печери» (1954), «Оголене сонце» (1957), «Роботи світанку» (1983) та «Роботи та Імперія» (1985):

- а) П. Андерсон;
- б) Р. Бредбері;
- в) К. Саймак;
- г) А. Азімов.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінювання роботи на аудиторних заняттях, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «5». Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях приведені у таблиці 3.

Таблиця 3

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів («відмінно»)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст та пояснює практичні завдання. Використовує для підготовки рекомендовану літературу, вільно користується науковою термінологією, розв'язує завдання стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали («добре»)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст практичних завдань. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали («задовільно»)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Виконує практичні завдання, але не здатний до глибокого, всебічного аналізу,

	обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали («незадовільно»)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст практичних завдань.
1 бал («початковий рівень»)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів («низький рівень»)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту питань та практичних завдань.

Здобувач вищої освіти має бути оцінений не менш як з 70% практичних занять, передбачених навчальним планом. У випадку, якщо здобувач вищої освіти не був оцінений з відповідної кількості занять, він отримує 0 балів за кожне заняття, з якого мав бути оцінений. При цьому здобувачу вищої освіти може бути зараховано виконання індивідуальних завдань за певне заняття якщо він не був оцінений за результатами проведення практичного заняття.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Основними видами індивідуальних завдань є: виконання письмових або усних завдань за темами курсу.

Оцінювання завдань здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність виконання, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні завдання, якісна презентація отриманих результатів.

Окрім цього у якості виконання індивідуального завдання може бути зараховано проходження онлайн-курсів (у відповідності до змісту навчальної дисципліни) на платформах *EdEra*, *Coursera*, *Prometheus* та інших (за наявності сертифікату про успішне проходження курсу).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою від «0» до «30». Загальна оцінка за модульну контрольну роботу є середнім арифметичним оцінок за кожне питання/завдання, яка переводиться за 100 бальною шкалою та множиться на коефіцієнт 0,3. Критерії оцінювання практичних завдань, які включено до проміжного контролю, наведено у табл. 3. У разі, якщо здобувач вищої освіти за проміжний контроль отримав менше ніж 16 балів, то він вважається таким, що не склав проміжний контроль. У графі «проміжний контроль» виставляється 0 балів.

Критерії оцінювання при організації освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання

У разі проведення освітнього процесу у дистанційному режимі, порядок його організації регулює «Положення про організацію освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання в Ізмаїльському державному гуманітарному

університеті» (<http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/polozhennja-pro-orhanizacijuosv.-procesu-iz-zast.-tehnolohij-dyst.-navch.-2020.pdf>).

Дистанційний режим навчання передбачає проведення навчальних занять, контрольних заходів та самостійної роботи здобувачів відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу під час синхронного режиму навчання може здійснюватися через онлайн-платформи проведення відео конференцій Google Meet або Zoom.

Поточний контроль результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється під час проведення дистанційних занять, а також шляхом оцінювання самостійних індивідуальних і групових завдань, що виконуються здобувачами освіти в електронній формі та надсилаються до системи підтримки дистанційного навчання (LMS Moodle).

Завдання проміжного контролю виконуються здобувачами освіти в електронній формі та надсилаються до системи підтримки дистанційного навчання (LMS Moodle), які оцінюються за поданим вище алгоритмом.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Аренев В. Питання Страджона: антиутопія, соціальна та «м'яка» фантастика. Читомо. URL : <http://www.chytomo.com/py-tannya-stardzhonaantyutopiya-sotsial-na-ta-m-yaka-fantasty-ka/>
2. Бовсунівська Т.В. Фентезі : метафізичні межі роману // Основи теорії літературних жанрів : монографія. – Київ : ВПЦ «Київський університет», 2008. – С. 442–455.
3. Вільховченко Н. П., Колесник Г. О. Особливості функціонального підходу до дослідження науково-фантастичного тексту. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 2(70), червень. С. 45–47. URL : <https://eprints.oa.edu.ua/7681/1/14.pdf>
4. Гречаник І.П. До проблеми еволюції фантастичної літератури в західноєвропейських країнах. URL : https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjH3ubdrsn8AhWz9rsIHfGGDHoQFnoECAwQAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.irbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Firbis_nbuv%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2FNovfil_2010_40_39.pdf&usq=AOvVaw2iDN8NhW51TbOqUc5z6nUD
5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І.Коваліва, В. І. Теремка. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
6. Макшесва Н. Розвиток альтернативної історії в сучасному літературному процесі України. Компаративні дослідження слов'янських мов та літератур. 2013. Вип. 21. С. 235-246.
7. Нямцу А. Современная фантастика (проблемы теории) : учеб. пос. / Черновицкий нац. ун-т им. Ю. Федьковича. Черновцы : Рута, 2004. 80 с.
8. Пагутяк Г. Антропология фантастики. *ЛітАкцент*. 22.02.2011. URL : <http://litakcent.com/2011/02/22/apolohija-fantastyky/>.
9. Тодось Л., Сілін О. Українська сучасна фантастика. Точка входу – «Зоряна фортеця». Буквоїд. 2017. URL: <http://bukvoid.com.ua/events/konkurs/2017/06/13/091045.html>
10. Трокай А. Фантастика й фентезі у сучасній українській літературі. Новини книговидання. № 2. 2010. С. 28-30.
11. Фантасти сучасної України (довідник). Харків: Інвестор, 2007

12. Фантастика як різновид художньої літератури – ЗАРУБІЖНА ФАНТАСТИКА ХХ-ХХІ СТОЛІТТЯ Новітня історія зарубіжної літератури. URL: https://zarlit.com/info/history_novitna/37.html

Додаткові:

1. Бояршинова С. Література фентезі та особливості методики її вивчення : два уроки за романом Дж. К. Ролінг «Гаррі Поттер і філософський камінь» з використанням інтерактивних прийомів / Світлана Бояршинова // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2007. – № 5. – С. 29–31.
2. Буйвол О. В. До проблеми жанрової класифікації фентезі / О. В. Буйвол // Мова і культура. – Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2009. – Вип. 11. – С. 238–241.
3. Бурмістрова В. Літературні джерела авторського міфу Дж. Р. Р. Толкіна в епічному циклі «Сильмарилліон» // Іноземна філологія : укр. наук. зб. / М-во освіти і науки України, Львівський нац. ун-т імені Івана Франка. – Львів : Львівський нац. ун-т імені Івана Франка, 2007. – Вип. 119 (2). – С. 104–110.
4. Деян Айдачич Неземні тварини у словянській науковій фантастиці. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/18008/08-Aidachich.pdf?sequence=1>
5. Дев'ятко Н. Можливості впливу сучасних жанрів : фантастика, фентезі, казка // Український Фантастичний Оглядач (УФО). – 2009. – №1 (7). – С. 59–66.
6. Канчура Є.О Жанр фентезі : перспективи дослідження // Сучасні проблеми лінгвістичних досліджень та навчання іноземних мов : зб. наук. праць. – Хмельницький, 2008. – С. 49–56.
7. Канчура Є. Магія як засіб контакту зі світом : гендерний аспект : відображення феномену в літературі жанру фентезі // Літературознавчі обрії. – Київ, 2009. – Вип. 14. – С. 46–49.
8. Леоненко О. С. Жанр фентезі в українській прозі кінця ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. Черкаси, 2010. 19 с.

Інформаційні ресурси:

1. Київська міська бібліотека: <http://lib.misto.kiev.ua/>
2. Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.org/>
3. Львівська обласна бібліотека для дітей : <http://kazkar.at.ua/lodb.org.ua/>
4. Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література): <http://ukrlib.com>
5. Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
6. Бібліотека імені В. Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua/>
7. Бібліотека імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології та світової літератури
від 22 січня 2024 р., протокол № 6